

6. Бондаренко І.П. Збірка старих і нових японських пісень (поетична антологія (905–913 pp.) / І.П. Бондаренко. – К., 2006.

7. Манъесю "собрание мириад листьев" в 3-х томах / пер. с яп., вступ. ст. и коммент. А.Е. Глускиной. – М., 1971. – Т. 1.

Стаття надійшла до редакції 18.10.12

А. Бондарева, соискатель
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

**Особенности перевода японских *танка* на французский язык
(на материале сборника Юдит Готье "Стихи /на крыльях / стрекозы")**

В статье исследуются особенности перевода японских танка на французский язык на примере сборника "Стихи /на крыльях/ стрекозы" французской писательницы и поэтессы середины XIX века Юдит-Луизы Готье. Особое внимание уделяется художественно-стилистическим приемам, характерным для французского и японского языков.

Ключевые слова: перевод японских танка, Юдит-Луиза Готье, французская поэзия, "Poèmes de la libellule".

A. Bondareva, external PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv

**Features of the Japanese translation of *tanka* on the French language
(based on the collection of Judith Gautier's "Poems / on the wings / of dragonfly")**

The article investigates the features of the Japanese translation of tanka on the French language in the collection "Poetry on the wings the dragonfly" of a famous French writer and poetess of the XIX century Judith Louise Gautier. Special attention is given to artistically-stylistic techniques characteristic for both languages.

Key words: translation of Japanese tanka, Judith Louise Gautier, french poetry, "Poèmes de la libellule".

УДК 811.1342:378,4(477-25)КНУ ім. Т. Шевченка

Г. Верба, канд. філол. наук, доц.
Н. Хижняк, канд. філол. наук, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

**З ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ ІСПАНІСТИКИ
В КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

У статті розглядаються етапи формування школи іспаністики в КНУ імені Тараса Шевченка з часу його утворення, визначаються основні напрямки дослідження в галузі філології, перекладознавства та історії, вне-

сок окремих визначних постатей, що відіграли ключову роль у формуванні української школи іспаністів.

Ключові слова: іспаністика, перекладознавство, філологія, напрямки дослідження, художній переклад, підготовка фахівців, історичні чинники, науковці, викладачі.

Питання розвитку іспаністики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка потребує ґрунтовних досліджень і навряд чи в одній статті можливо вичерпно висвітлити усі здобутки, що протягом більше шістдесяти років набула ця порівняно молода галузь у стінах університету. То ж хотілося б розглядати цю статтю як першу спробу огляду шляху, пройденого кількома поколіннями іспаністів. Сподіваємося, що в майбутньому нам вдасться ґрунтовніше і повніше висвітлити інші сторінки історії виникнення та розвитку цього напрямку в українській філологічній науці. Загалом же питання історії розвитку та становлення української іспаністики знайшло лише часткове висвітлення в статтях З. Гетьман [1, 2].

У цьому контексті витоки іспаністики слід шукати в дослідженнях, що проводилися в кінці XIX століття в галузі історії Іспанії. Володимир Піскорський справедливо вважається батьком української школи іспаністики, так само, як і російської, з огляду на те, що того часу Україна входила до складу Російської імперії. Випускника історико-філологічного факультету Київського університету В. Піскорського лишили в 1890 році на кафедрі для написання магістерської роботи та підготовки до професорського звання. В цей він починає працювати над питанням історії Кастильських Кортесів періоду Середньовіччя. У 1896 році їде до Іспанії для вивчення архівних документів з теми свого дослідження, а саме історії Кастильських Кортесів періоду 1188–1520 рр. Його праця в архівах Мадриду, Ескоріалу, Вальядоліду та Барселони не лишилась непоміченою науковою спільнотою Іспанії, яка високо оцінила професійні якості українського вченого. За заслуги перед іспанською наукою 18 квітня 1901 р. його обрали членом-кореспондентом Барселонської королівської Академії красеного письменства і природничих наук. Знаний учений медієвіст, автор низки праць з історії середньовіччя, В. Піскорський з особливою любов'ю ставився до Іспанії. Його

праця "Кастильські кортеси в перехідну епоху від середніх віків до нового часу (1188–1520)" була перекладена і видана в Іспанії в 1930 році. А в 1977 році в Барселоні вийшло нове видання цієї праці українського вченого, яка на той час стала бібліографічною рідкістю. Йому належить низка праць з історії Іспанії та Португалії, зокрема, докторська дисертація В. Піскорського присвячена вивченню кріпацтва в Кастилії.

Що ж до викладання іноземної філології у Київському університеті, то воно збігається з часом його заснування в 1834 році, проте іспанська мова на той момент не увійшла до основних напрямків підготовки спеціалістів того часу. Пройшло більше століття, і лише в середині двадцятого століття, коли було відкрито факультет західноєвропейських мов та літератур, постало питання про включення іспанської мови програм навчання як профільної на додаток до тих, які вже викладалися в той час в університеті, а саме німецької, англійської та французької.

У 2012 році факультет іноземної філології мав би святкувати свій піввіковий ювілей, проте, хоча іноземна філологія на сучасному етапі набула значного розвитку в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, факультету як такого наразі немає, а розвивається цей напрямок в рамках Інституту філології, де зосереджені усі напрямки філологічного спрямування, в тому числі й західноєвропейське відділення. Для іспаністів 1962 рік особливий, адже разом із створенням факультету було відкрито і нові напрямки підготовки спеціалістів вищої школи, а саме іспаністів-філологів та іспаністів-перекладачів. То ж маємо констатувати, що на тлі розвитку інших філологічних спеціальностей, іспанська філологія в Київському університеті почала розвиватися пізніше, ніж інші іноземні мови. Причини цього слід шукати не в браку інтересу до іспанської мови та культури в українському філологічному середовищі, а в чинниках радше політичного характеру. На той час існувала значна когорта ентузіастів, знавців іспанської мови та літератури, що доносили до українського читача перлини іспанської літератури. Видатні українські письменники та перекладачі знайомили українську громаду з творами М. Сервантеса, Ф. Лопе де Веги, Ф. Кеведи та Ф. Гарсія Лорки. Видатний український перекла-

дач Микола Лукаш, що навчався в Київському університеті імені Тараса Шевченка, починаючи з 1937 року, потім самотужки вивчить іспанську мову і залишить у спадок безсмертні переклади творів видатних іспанських майстрів пера. Причини, що обумовили дещо запізніле звернення до іспаністики в Україні, слід шукати в тому, що на той час Україна не мала власної держави і в складі СРСР йшла у фарватері політичних тенденцій Радянського Союзу. Політична складова значною мірою стримувала розвиток цього напрямку: в Іспанії на той час була диктатура Франко, а СРСР не мав навіть дипломатичних відносин з франкістським режимом. То ж рішення про відкриття іспанського філологічного та перекладацького відділень, напевне, маємо завдячувати подіям, що мали місце в Латинській Америці, точніше на Кубі, де в 1959 році до влади прийшов Ф. Кастро, який в 1961 році проголосив соціалістичний шлях розвитку своєї країни і встановив тісні дипломатичні, політичні та економічні відносини з Радянським Союзом. Загальновідома та допомога, яку надавав Радянський Союз Республіці Куба, що також зумовило потребу у фахівцях з іспанської мови.

Сьогодні, коли ми відзначаємо п'ятдесятирічний ювілей утворення факультету західноєвропейських мов та літератур в Київському університеті, хочеться згадати перших викладачів, які стояли у витоків іспаністики в КНУ імені Тараса Шевченка. Це О. Харитонов, І. М. Звада, А. Вісенте Рівас, Є. В. Литвиненко, Л. Фролова, А. О. Кретова (Іваницька), Ю. А. Смичковська, Н. М. Алесіна, Т. Юкова та інші. Незважаючи на те, що доводилося працювати в складних умовах, коли практично не існувало прямих контактів з Іспанією, а з країнами Латинської Америки відносини склалися залежно від їхнього політичного спрямування, бракувало як навчальної, так і наукової чи художньої літератури іспанською мовою, викладачі іспанської мови забезпечували високий рівень викладання, про що свідчать, в першу чергу, успіхи їхніх випускників, серед яких низка провідних дипломатів та державних діячів, відомих перекладачів тощо. Поряд з власне педагогічною роботою, поступово складалася і наукова школа іспаністики в Київському університеті.

Значний внесок у розвиток іспаністики належить Є. В. Литвиненко. Вона була першим доктором наук з іспаністики в Україні. Їй належить низка праць, присвячених проблемам історії іспанської мови, граматики іспанської мови. Її підручник з історії іспанської мови отримав визнання не тільки на теренах колишнього Радянського Союзу, але і був перевиданим у 1987 р. у Мексиці. Разом з А. Вісенте Рівас стала автором однієї з перших граматик іспанської мови, написаних іспанською мовою і опублікованих у колишньому СРСР. Їй належить більше ста наукових публікацій, монографія, присвячена фундаментальному дослідженню явища парцеляції в іспанській мові в діяхронії, що стало основою її докторської дисертації. У той же час значну увагу Є. В. Литвиненко приділяла підготовці молодих науковців, головним чином для Київського університету. Під її керівництвом захистили кандидатські дисертації І. І Магушинець [3], З. О. Гетьман [5], О. В. Орличенко [4], Н. М. Корбозерова, О. Крижанівська [6], В. І. Саєнко [7] та інші. Є. В. Литвиненко очолила науковий колектив, який протягом кількох років досліджував складнопідрядне речення, зокрема в його історичній перспективі. Як зазначає проф. З. О. Гетьман, теоретичне обґрунтування багатьох явищ було першим не тільки у вітчизняній (українській чи радянській) іспаністиці, а й філологічній традиції самої Іспанії [2]. Ще одним напрямком наукових досліджень стало вивчення варіантних особливостей іспанської мови, зокрема її функціонування в країнах Латинської Америки, США, лексичним проблемам розвитку іспанської мови. У цьому зв'язку не можна не згадати ім'я професора Ю. О. Жлуктенка, який очолював факультет романо-германської філології з 1969 по 1978 рік. Видатний український вчений-енциклопедист і організатор науки, Ю. О. Жлуктенко відіграв дуже важливу роль у становленні і власне школи іспаністики в Київському національному університеті, адже саме він став керівником багатьох аспірантів та здобувачів в галузі романістики, зокрема й іспаністики. Під його керівництвом були написані дисертаційні дослідження Т. П. Козловської [8], М. П. Приходька [9], А. О. Крєтової (Іваницької) [10], Г. Г. Верби [11], С. О. Ризванюка [12] та інших.

Традиції, започатковані Є. В. Литвиненко та Ю. О. Жлуктенко, плідно розвивають їхні учні, теперішні провідні фахівці кафедри іспанської та італійської філології, кафедри теорії та практики перекладу з романських мов імені М. Зерова, кафедри романської філології та інших підрозділів як власне Київського національного університету імені Тараса Шевченка, так і інших вишів та наукових закладів України. Варто зазначити, що провідні викладачі здійснювали і здійснюють керівництво науковими роботами не тільки в рамках своїх структурних підрозділів, але і на загальноукраїнському рівні, готують наукові кадри для інших країн [13, 14, 15, 16].

Дещо менш представлені літературознавчі студії в галузі іспанської та латиноамериканської літератури. Проте, не можна не згадати прекрасного лектора і глибокого дослідника, яка викладала на кафедрі зарубіжної літератури, канд. філол. наук, доц. О. Б. Алексеєнко [17], яка протягом трьох десятиліть (з 1976 по 2005 рр.) викладала історію зарубіжної літератури середніх віків – XVIII століття, історію літератури Іспанії та Латинської Америки, автор спецкурсів з проблем сучасної іспанської та латиноамериканської прози.

Коло наукових інтересів фахівців з іспаністики зростає. На сучасному етапі розвитку значно розширилася тематика наукових досліджень, вона йде в ногу з сучасними тенденціями розвитку мовознавчих та перекладознавчих студій. В інституті працюють два доктори наук, професори З. О. Гетьман та Н. М. Корбозерова, професор І. І. Магушинець. В коло наукових інтересів іспаністів КНУ входять проблеми когнітивної лінгвістики, перекладознавства, прагматики, лінгвістики тексту, лінгвостилістики, порівняльно-типологічні розвідки. Про це свідчить велика кількість дисертаційних робіт та наукових публікацій викладачів та аспірантів нашого університету [18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25].

Іншим не менш важливим напрямком творчої роботи викладачів та дослідників-іспаністів університету стало створення низки підручників та посібників, покликаних забезпечити навчальний процес не тільки якісними програмами та робочими планами, але і повноцінними навчальними матеріалами, написаними на високому фаховому рівні з основних дисциплін, що

входять до курсу підготовки фахівців за спеціальностями "іспанська мова та література" та "переклад". Як вже зазначалося, вже в далекі шістдесяті роки, коли не було таких прямих зв'язків з Іспанією та іспаномовними країнами Латинської Америки, викладачі-іспаністи взяли на себе відповідальну роботу зі створення низки підручників та посібників [26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35].

Здобуття незалежності Україною в 1991 році створило нові умови та викликало нові потреби у підготовці фахівців з галузі іспанської мови (в першу чергу зросла потреба у професійних перекладачах). Виникла нова ситуація, коли необхідно було забезпечити навчальний процес новими навчально-методичними матеріалами. Значною мірою розширилися можливості у сфері використання надбань зарубіжної іспаністики, було налагоджено прямі зв'язки з вищими навчальними закладами Іспанії та безпосередньо з фахівцями в галузі іспаністики. Між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Гранадським університетом було підписано угоду про співпрацю, яка передбачає тісні професійні контакти, обмін студентами та викладачами. За нових соціально-політичних умов розвиток іспаністики отримав новий потужний поштовх. Цьому сприяла й участь Київського університету імені Тараса Шевченка в міжнародній європейській програмі "Темпус-Тасіс", в рамках якої було оновлено і приведено у відповідність програми підготовки фахівців у галузі перекладу. Саме завдяки співпраці та взаємобміну досвідом викладачів чотирьох європейських університетів, Страсбурга, Гранаді, Флоренції та Кієва, було розроблено нові навчальні програми, що передбачали приведення їх у відповідність до міжнародних та європейських стандартів. Водночас така співпраця сприяла поживленню наукової та навчально-методичної роботи. Було розпочато роботу зі створення сучасних підручників та навчальних посібників з фахових дисциплін. За нових умов виявилася плідною співпраця викладачів іспанської мови нашого університету з викладачами-носіями іспанської мови, що працюють в рамках спільних наукових та навчально-методичних програм. Так, спільними зусиллями викладачів Гранадського університету та Київського національного університету імені Тараса Шевченка було створено три таких посібника:

G. Verba, S. Ryzvaniuk, R. Guzmán Tirado "El ruso a través de la traducción" – Granada, 1998, G. Verba, R. Guzman Tirado "Curso de traducción jurídico-administrativa" – Madrid, 2003, A. Pamies Bertrán, O. Kalustova "Guía Básica de Fonética y Fonología con equivalencias en cinco idiomas". 2ª edición. – Granada, 2000.

Плідною виявилася і співпраця з Посольством Іспанії в Україні та Іспанською агенцією з міжнародного співробітництва та розвитку (AECID), лектори якої викладають на спеціалізованих кафедрах університету. Результатом такої співпраці стала і створена ними низка підручників і посібників [36, 37, 38, 39, 40].

Значний доробок кафедри іспанської та італійської філології, яку очолює доктор філологічних наук, професор Н. М. Корбозерова, де підготовлено і опубліковано кілька підручників та посібників з іспанської мови [41, 42, 43, 44, 45, 46, 47]. На кафедрі теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова створену сучасну навчально-методичну базу підготовки фахівців в галузі саме з перекладу з іспанської мови [48, 49, 50, 51, 52, 53, 54]. На кафедрі романських мов доц. О. М. Гусейнова у співпраці з доц. А. Мішустіною підготували посібник "Comentario lingüístico de textos literarios", Київ, 2008.

Викладачі-іспаністи стали авторами низки розмовників та словників загальних та спеціальних іспансько-українських та українсько-іспанських. Вронська О. М. Базовий тематичний словник з іспанської мови. К., 1999 (у співавт.); Г. Верба, Р. Гусман Тірадо "Español para rusos", Madrid, 2006; Г. Верба, Р. Гусман Тірадо "Español para ucranianos", Madrid, 2007; Г. Верба, Р. Гусман Тірадо "Léxico para situaciones (español-ucraniano)" – Madrid, 2003; Шевкун "Словник з економічної термінології", Гетьман З. О., Орлова І. С., Паламарчук О. Л., Стрельчук Г. П., Шевченко М. В. "Українсько-іспанський словник лінгвістичної термінології". – К., 2011.

Ще одним вагомим напрямком роботи іспаністів університету стала їхня перекладацька діяльність. Так, випускник університету, його викладач та завідувач кафедри іспанської філології з 1999 по 2002 рр. С. О. Ризванюк має значний доробок перекладів з української мови іспанською [55]. А. С. Вісенте Рівас – автор низки художніх перекладів з української на іспанську мо-

ву для видавництва "Мистецтво": "Україна театральна" (1966), "Великий каменяр" (1967). Алексеєнко О. Б. переклала українською мовою працю Х. Л. М. Дескальсо "Чому варто мати надію" (2004). Не можна не згадати перекладачів, що присвятили свою працю поширенню іспанської та латиноамериканської літератури серед українців. Серед них – випускник одного з перших випусків факультету, а тепер член Спілки письменників України С. Борщевський, автор чисельних перекладів іспанської та латиноамериканської прози, драматургії та поезії. Значний перекладацький доробок належить і викладачам та співробітникам університету Г. Венгрєнівській, М. Венгрєнівській, Ж. Конєвій, П. Собуцькому, П. Соколовському. Г. Г. Верба друкується у журналі "Всесвіт" [56].

Викладачі кафедри теорії та практики перекладу поєднують науково-методичну, педагогічну працю з роботою перекладачами на самому високому рівні. Зокрема доц. М. П. Приходько працював перекладачем на Кубі, в Еквадорі по лінії ООН, Аргентині та Іспанії, забезпечував переклад для керівників держави та уряду на міжнародних зустрічах. Неодноразово залучались до перекладів на високому рівні Г. Г. Верба, С. Б. Фокін, О. М. Вронська.

Коли мова йде про розвиток і здобутки іспаністики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, не можна не згадати і його випускників, що найліпшим чином свідчать про рівень викладання, уміння прищепити любов до всього іспанського. Наші випускники плідно працюють викладачами в різних вузах Києва та України. Доцент Н. Г. Вишня очолює кафедру іноземних мов і слов'янського мовознавства Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, І. В. Бонацька – доцент Національного авіаційного університету, В. Шишков працює викладачем Валенсійського університету (Іспанія), захистив там докторську дисертацію.

У 2002 році в університеті за сприяння Гранадського університету було створено Центр іспанської мови та культури, що став осередком іспаністики не лише в стінах КНУ імені Тараса Шевченка, а й у загальноукраїнському масштабі. Саме тут у співпраці з Посольством Іспанії в Україні та Інститутом Сервантеса двічі на рік проводяться екзамени з іспанської мови як іно-

земної (ELE). Щороку проводяться семінари з методики викладання іспанської мови як іноземної, організовані за сприяння Посольства Іспанії в Україні, де викладачі з усієї країни мають змогу підвищити свою кваліфікацію.

Видавнича база університету дає змогу як провідним іспаністам, так і молодим дослідникам опублікувати результати своїх досліджень в галузі іспаністики. На кафедрі іспанської та італійської філології регулярно виходять збірки наукових праць, затверджених ВАКом України як фахові: "Проблеми семантики слова, речення та тексту", "Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики". Свої праці науковці-іспаністи мають змогу публікувати також у збірнику "Мовні та концептуальні картини світу" та Віснику КНУ. Серія: Філологічні науки.

Більшість викладачів пройшли стажування в іспаномовних країнах, головним чином в Іспанії, беруть активну участь в міжнародних програмах зі співробітництва, працюють лекторами в Гранадському та інших університетах Іспанії, мають наукові публікації не тільки в фахових виданнях України, але і в зарубіжних, зокрема, Іспанії, Мексики, Польщі, Угорщини, Росії, Республіки Куба тощо.

На сьогодні іспанська мова є фаховою дисципліною на перекладацькому та західноєвропейському відділеннях Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка. Іспаністи університету працюють на чотирьох кафедрах: іспанської та італійської філології, романських мов, теорії та практики перекладу з романських мов імені Миколи Зерова та на кафедрі іноземних мов Інституту міжнародних відносин. Іспанська мова як іноземна викладається на географічному, філософському, юридичному, історичному факультетах, в Інституті міжнародних відносин та Інституті журналістики.

Таким чином, протягом півстоліття в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка було створено потужну школу іспаністики, яка здатна вирішувати найскладніші завдання, що їх ставить сьогодення. На порядку денному такі питання, як удосконалення навчальних програм, підготовка нових, сучасних підручників, які б враховували новітні методики викладання іноземних мов, комплексно поєднуючи аудіо-, відео-

та друковані підручники. На часі і розробка нових методик викладання та контролю з використанням можливостей інформаційних технологій та Інтернету. Лінгвістичні студії все ширше залучають до кола своїх інтересів сучасні технології та методи наукового пошуку. На часі комплексні корпусні дослідження іспанської мови, вивчення її функціонування в усьому розмаїтті її реєстрів та прагматичних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Гетьман З.О.* Наукові доробки українських іспаністів у галузі граматики / З.О. Гетьман // Романістичні дослідження: Сучасний стан і перспективи. До 100-ліття романістики у Львівському університеті. – Львів, 1997.
2. *Гетьман З.О.* Сучасний стан розвитку української іспаністики / З.О. Гетьман // Проблеми семантики слова, речення та тексту: зб. наук. пр. – Київ, 2000 – Вип. 4.
3. *Магушинець І.І.* Становлення та розвиток інхоативних конструкцій в іспанській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Магушинець Іван Іванович; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 1975.
4. *Орличенко Е.В.* Сложноподчиненное предложение с придаточным следствия в испанском и португальском языках: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Орличенко Елена Васильевна; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 1984.
5. *Гетьман З.А.* Сложноподчиненное предложение с придаточным уступки в испанском литературном языке X–XX вв.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Гетьман Зоя Алексеевна; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 1977.
6. *Крыжановская О.Т.* Предложения с несколькими сказуемыми при общем подлежащем в современном испанском языке (критерии их классификации): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Крыжановская О.Т.; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 1986.
7. *Саенко В.И.* Словосочетания с двойными предлогами в современном испанском языке: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Саенко Валерий Иванович; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1979.
8. *Козловская Т.П.* Лексические испанизмы в английском языке США: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05, 10.02.04 / Козловская Тамара Петровна; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1984.
9. *Приходько Н.П.* Особенности испанского языка в Эквадоре (фонетика и грамматика): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Приходько Николай Павлович; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1980.
10. *Иваницкая А.А.* Заимствования иноязычной лексики и ее освоение: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Иваницкая Алла Александровна; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1980.
11. *Верба Г.Г.* Синтаксические средства выражения эмоциональности в испанской разговорной речи: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Верба Галина Георгиевна; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1984.

12. *Рызванюк С.А.* Испанизмы в языке украинской трудовой эмиграции Аргентины: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.05 – К., 1974.

13. *Местре Варела Х.М.* Функциональные смещения в синтаксисе элементов связи в современной испанском языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.05 / Рызванюк Степан Алексеевич; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1983.

14. *Кабальеро Диас Л.Х.* Принципы сопоставления функционально-семантических полей в неблизкородственных языках: автореф. дис. ... канд. филол. наук. / Л.Х. Кабальеро Диас; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1983.

15. *Бланко Гонсалес Т.* Структура и семантика прединхоативных перифраз с инфинитивом (на материале национального варианта испанского языка Кубы): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.05 / Тереса Бланко Гонсалес; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1983.

16. *Коста Санчес М.Х.Э.* Фонетические характеристики согласных фонем испанского языка центрального района Кубы: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.05 / М.Х.Э Коста Санчес; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1982.

17. *Алексеевко Е.Б.* Испанская романтическая драма второй половины XIX ст. (Генезис и становление): автореф... канд. филол. наук: 10.01.04 / Алексеевко Елена Борисовна; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1978.

18. *Мерзлікіна О.В.* Комунікативно-прагматичний аспект функціонування прислів'їв у художніх текстах: автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.05 / Мерзлікіна Ольга Вікторівна; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2001.

19. *Орлова І.С.* Лексико-граматичні трансформації у перекладі міжнародно-правових документів (на матеріалі двосторонніх іспансько-українських міждержавних угод): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.12 / Орлова Ірина Сергіївна; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2003.

20. *Фокін С.Б.* Трансформація граматичної категорії стану при перекладі (на матеріалі іспанської та української мов): автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.12 / Фокін Сергій Борисович; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2004.

21. *Мишустина А.А.* Структурные особенности поэтического образа оригинала и перевода (на материале испаноязычной поэзии) : дис... канд. филол.наук: 10.02.12 / Мишустина Анна Алексеевна; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1985;

22. *Шевкун Э.В.* Лексико-семантические и ономастологические характеристики словосочетаний на базе абстрактного имени (на материале электронной техники): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.05 / Шевкун Элеонора Владимировна; КГУ им. Т. Шевченко. – К., 1991.

23. *Артемова Л.В.* Оцінно-емоційна домінанта експресивності сучасних іспанських аналітичних статей (на матеріалах періодичних видань "EL Pais", "EL Mundo", "ABC") : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Артемова Людмила Василівна; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2006.

24. *Мариненко П.І.* Лексичні новотвори в сучасній іспанській мові: структурний та семантичний аспекти : дис. ...канд. філол. наук: 10.02.05 / Мариненко Павло Ігорович; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2006.

25. *Чорна Н.В.* Лінгвостилістичні особливості іспаномовного художнього дискурсу постмодерну (на матеріалі сучасних латиноамериканських новел) : автореф. ... канд. філол. наук: 10.02.05 / Чорна Наталія Валеріївна; КНУ ім. Т. Шевченка. – Київ, 2009.

26. *Litvinenko E.* Gramática de la lengua española. Morfología / С.В. Литвиненко. – К., 1969.
27. *Litvinenko E.* Historia de la lengua española / С.В. Литвиненко. – К., 1973, 2-е вид. 1983.
28. *Linvinenko E.V.* Gramática de la lengua española. Morfología y sintaxis / С.В. Литвиненко. – К., 1976.
29. *Vicente Rivas A.* Фонетика испанского языка / А.С. Вісенте Рівас. – К., 1969.
30. *Смичковська Ю.А.* Іспанська мова для немовних факультетів вузів / Ю.А. Смичковська. – К., 1975, 2-е вид. 1985.
31. *Смычковская Ю.А.* Синтаксис сучасної іспанської мови / Ю.А. Смичковська. – К., 1979.
32. *Звада И.М., Иваницкая(Кретова) А.А.* Испанский язык для студентов старших курсов факультетов иностранных языков / А.А. Иваницкая, И.М. Звада – К., 1979.
33. *Алесина Н.М.* Учебник испанского языка: для институтов и фак. иностр. яз./Н.М. Алесина. – К., 1981.
34. *Иваницкая А.А.* Практическая лексикология испанского языка: учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз., 2-е изд., перераб. и доп / А.А. Иваницкая. – К., 1989.
35. *Алесина Н.М., Виноградов В.С.* Теорія та практика перекладу (іспанська, російська та українська мови) / Н.М. Алесина, В.С. Виноградов. – К., 1989.
36. *Верба Г.Г., Лопес Тапія Ф.Х.* Іспанська мова, підручник для старших курсів (Curso superior de español) / Г.Г. Верба, Ф.Х. Лопес Тапія. – Вінниця, 2007.
37. *Верба Г.Г., Гетьман З.О., Лопес Тапія Ф.Х.* Усний переклад з іспанської мови українською (Curso de interpretacion del espanol al ucraniano) / Г.Г. Верба, З.О. Гетьман, Ф.Х. Лопес Тапія. – Вінниця, 2007.
39. *Корбозерова, Н.Г., Лукашенко Н.Г., Лопес Тапія Ф.Х.* Іспанська мова: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Н.М. Корбозерова, Н.Г. Лукашенко, Ф.Х. Лопес Тапія. – К., 2011.
40. *Корбозерова Н.М., Артемова Л.В., Лопес Тапія Ф.Х.* Іспанська мова. Підручник для третього курсу філологічних відділень/ Н.М. Корбозерова, Л.В. Артемова, Ф.Х. Лопес Тапія – К., 2011.
41. *Корбозерова А.М., Вязанкіна Н.В., Мельничук, О.П.* Іспанська мова : навч. посібник для студ. 1-го курсу факультетів іноземної філології / Н.М. Корбозерова, Н.В. Вязанкіна, О.П. Мельничук. – К., 2005.
42. *Корбозерова Н.М., Вязанкіна А.М.* Вступ до текстуальної лінгвістики (іспанська мова) / Н.М. Корбозерова, Н.В. Вязанкіна, – К., 2002.
43. *Корбозерова Н.М., Обручнікова О.П., Ерраес Веласко.* Lengua española ejercicios de gramática básica: навчальний посібник з практичної граматики іспанської мови / Н.М. Корбозерова, О.П. Обручнікова, Ерраес Веласко. – К., 2003.
44. *Корбозерова Н.М., Вишневська В.М., Обручнікова О.П.* Lecturas fáciles: навчальний посібник для початкового етапу вивчення іспанської мови; для студентів вищих навчальних закладів / Н.М. Корбозерова, В.М. Вишневська, О.П. Обручнікова. – К., 2005;
45. *Корбозерова Н.М., Вишневська В.М., Обручнікова О.П.* Lecturas Españolas: навчальний посібник іспанською мовою для студентів 1-2 курсів вищих навчальних закладів / Н.М. Корбозерова, В.М. Вишневська, О.П. Обручнікова. – К., 2008.

46. Мерзлікіна О.В. Фразеологія іспанської мови: лінгвопрагматичний аспект: навчальний посібник для студ. старших курсів вищих навч. закладів / О.В. Мерзлікіна. – К., 2007.
47. Корбозерова Н.М., Мерзлікіна О.В. Ділова іспанська мова: навчальний посібник / Н.М.Корбозерова, О.В. Мерзлікіна – К., 2003.
48. Калустова О.М., Шиянова І.М., Коломієць М.В., Таніч К. Курс письмового перекладу / О.М. Калустова та ін. – К., 2000.
49. Ризванюк С.О., Орличенко О.В. Практикум з іспанської мови: для студ. 2 курсу Інституту філології / С.О. Ризванюк, О.В. Орличенко. – К., 2003.
50. Верба Г.Г., Гетьман З.О. Усний переклад з іспанської мови українською (загальнополітична на суспільна тематика) Навчальний посібник / Г.Г. Верба, З.О. Гетьман. – К., 2003.
51. Ризванюк С.О., Верба Г.Г. Українсько-іспанський та іспансько-український практикум з усного перекладу промов та доповідей (для студентів-перекладачів старших курсів) / С.О. Ризванюк, Г.Г. Верба. – К., 2003.
52. Гетьман З.О., Орлова І.С. Інтерпретація та переклад іспанських спеціальних текстів / З.О. Гетьман, І.С. Орлова. – К., 2008.
53. Гетьман З.О., Орлова І.С. Теорія і практика перекладу з іспанської мови на українську: навчальний посібник / З.О. Гетьман, І.С. Орлова. – К., 2010.
54. Верба Г.Г., Гетьман З.О. Підручник з перекладознавства. Іспанська та українська мови / Г.Г. Верба, З.О. Гетьман. – Вінниця, 2012.
55. Дольд-Михайлик Ю.П. І один у полі воїн – К., 1978, 2-е вид. – 1979; Дольд-Михайлик Ю.П. У чорних лицарів. – К., 1986; Франко І. Захар Беркут – К., 1982, 2-е вид. – 1983; Яновський Ю. Вершники – К., 1982; Самбук Р. Бронзовий чорт – К., 1988.
56. *Ортега-і Гассет Х. Убогість та блиск перекладу // Всесвіт: журнал іноземної літератури* – К., 2009 – № 11–12, Ріко-Годой К. Бути жінкою і не померти, намагаючись залишатися нею // *Всесвіт: журнал іноземної літератури* – К., 2010 – № 1–2, Карвалью Б. Сучий син // *Всесвіт: журнал іноземної літератури* – К., 2012 – № 7–8.

Стаття надійшла до редакції 12.09.12

Г. Верба, канд. філол. наук, доц.
Н. Хижняк, канд. філол. наук, асистент
 КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

Из истории становления испанистики в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченко

В статье рассматриваются этапы формирования школы испанистики в КНУ имени Тараса Шевченко с момента его основания, выделены основные направления исследований в области филологии, переводоведения и истории, вклад отдельных представителей, сыгравших важную роль в становлении украинской школы испанистики.

Ключевые слова: *испанистика, переводоведение, филология, направления исследований, художественный перевод, подготовка специалистов, исторические факторы, исследователи, преподаватели.*

G. Verba, PhD in Philology, assistant prof.,
N. Khyzhniak, PhD in Philology, assistant prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv

**From the history of Spanish studies
in Taras Shevchenko National University of Kiev**

The article deals with the Ukrainian school of Spanish studies in Taras Shevchenko National University of Kyiv. Main investigation spheres in the field of Spanish Philology, Translation Studies and History Investigations are determined, as well as the contribution of the eminent Ukrainian scientists and professors which played the key role in the creation of the Ukrainian Spanish scientific school.

Key words: *Spanish studies, translation studies, philology, investigation fields, literary translation, historic factors, specialist training, researchers, teachers.*

УДК 81' 255

М. Возна, канд. філол. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

**ДО ПИТАННЯ ПРО АНГЛІЙСЬКУ МЕНТАЛЬНІСТЬ
ТА ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ
АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ
(НА ПРИКЛАДАХ НАЗВ ЖИТЛА)**

Стаття досліджує методи та способи перекладу безеквівалентної та неповноеквівалентної лексики в англо-українському перекладі, місце компонентного аналізу у досягненні адекватного перекладу на прикладах назв англійського житла. Розглядаються особливості англійської ментальності, пов'язані з традиційними для цієї країни типами житла, та необхідність володіння перекладачем відповідними фоновими знаннями для уникнення помилок у перекладі.

Ключові слова: *лакуна, реалія, неповноеквівалентна лексика, фонові знання, компонентний аналіз, лексичне значення слова, семантична структура слова, сема, еквівалент у перекладі, аналоговий переклад, описовий переклад, національна ментальність.*

Спосіб мислення нації, який, як відомо, знаходить своє відображення в мові, формується, крім іншого, і факторами матеріального життя. До таких факторів, безумовно, належить житло, яке